

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/1966/2023.

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Juhász Miklós és dr. Salamon László* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.608/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Indokolás

I.

- [1] A Dr. Szepesházi Péter egyéni ügyvéd által képviselt indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.608/2023/2. számú végzése ellen terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt 2023. szeptember 7-én az Alkotmánybírósághoz, a Kecskeméti Járásbíróság útján. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróságra 2023. szeptember 12-én érkezett be. Az indítványozó az Alkotmánybíróság főttkára felhívására 2024. október 30-án az alkotmányjogi panaszt kiegészítette és egységes szerkezetbe foglalta. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel tartotta ellentétesnek.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panaszról és az ügyben hozott bírói döntésekből megállapítható, hogy az alapügy (végrehajtási jog fenn nem állásának megállapítása) tárgya egy lakáskölcsönszerződés hitelező általi felmondása nyomán indult végrehajtási eljárással kapcsolatos jogvita volt.

- [4] A rendelkezésre álló iratok és az ügyben hozott bírói döntések alapján megállapítható tényállás szerint az indítványozó – az alapügy felperese –, mint adós és zálogkötelezett, és néhai férje, mint adóstárs 2008. október 7-én devizában nyilvántartott és közjegyzői okiratba foglalt lakáskölcsönszerződést kötött az alperesi jogelőd jelzálogbankkal. Az adósok 2013 utolsó negyedévéig fizetési kötelezettségeiknek rendszeresen eleget tettek, de 2014. június 12-én az alperesi jogelőd a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta, arra hivatkozással, hogy az adós a szerződést megszegte. Az alperesi jogelőd az alperesre engedményezte a szerződésből eredő követelését, amelyről az indítványozót 2015. április 3-án tájékoztatta. Az alperesi jogelőd 2015. április 3-án elkészítette a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti elszámolást, kimutatva a tisztességtelenül felszámított összeget. Az indítványozóval és néhai férjével szemben 2019. május 19-én közjegyző végrehajtási záradékot bocsátott ki, amely alapján ellenük végrehajtási eljárás indult. Az eljárás során hunyt el az indítványozó néhai férje, akinek a jogutódja az indítványozó lett.
- [5] Az indítványozó keresettel fordult a bírósághoz, és kérte annak megállapítását, hogy a végrehajtási jog nem áll fenn. Hivatkozott arra, hogy a végrehajtási záradékból nem derül ki a követelés összege, a felek által nyújtandó szolgáltatás és ellenszolgáltatás. Előadta továbbá azt is, hogy a felmondáskor nem lehetett hátralékban, 2014. május 5-ig a kölcsönszerződést szerződésszerűen teljesítette, így a szerződés felmondása érvénytelen.
- [6] A Kecskeméti Járásbíróság 2019. november 27-én, a 2.P.21.466/2019/3. számú ítéletével a keresetet elutasította, azonban a Kecskeméti Törvényszék a 2020. február 14-én kelt, 1.Pf.21.854/2019/5. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és a bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat meghozatalára utasította.
- [7] 2.1. A Kecskeméti Járásbíróság a 2022. március 30-án kelt, 2.P.20.303/2021/40. számú ítéletével az indítványozó keresetét megalapozatlannak találta és elutasította.
- [8] Rámutatott, hogy a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) – indítványozó által hivatkozott – 23/C. §-ára alapítva a végrehajtási záradék törlése iránti kereset terjeszthető elő, nem megállapítási kereset. Nem találta helytállónak a bíróság azt az állítást sem, hogy a végrehajtási záradékkal ellátott közokirat ne tartalmazzná a követelés összegét, a felek által teljesítendő

szolgáltatást és ellenszolgáltatást. A bíróság igazságügyi könyvszakértő segítségével állapította meg, hogy az alperes által készített elszámolás az indítványozó törlesztéséről jogszerű, fizetési hátralék az indítványozó tekintetében fennállt; míg az indítványozó által készített kimutatás nem helytálló, mert az árfolyamkülönbségből adódó túlfizetést kétszeresen vonta le a mindenkor fennálló tartozásból.

[9] 2.2. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Kecskeméti Törvényszék a 2023. március 8-án kelt, 1.Pf. 20.749/2022/18. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[10] Az indítványozó kérte a szakértői vélemény kiegészítését a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések felmondása jogszerűségének megítéléséről szóló 4/2021. Polgári jogegységi határozatban (a továbbiakban: PJE határozat) foglaltak szerinti elszámolás érdekében. Ezt a törvényszék elrendelte, figyelemmel arra is, hogy a DH2 tv. szerint érvénytelennek minősülő kikötések alapján az indítványozónak – mint adósnak – nem keletkezhet fizetési kötelezettsége. Az igazságügyi szakértő véleményében foglaltakat – miszerint az indítványozónak 3 700,01 CHF összegű lejárt tartozása állt fenn – a törvényszék elfogadta. Megállapította, hogy a tisztességtelenül felszámított összeg elszámolását követően is mintegy 7 havi törlesztőrészlet-fizetési kötelezettség teljesítésével maradt el az indítványozó a szerződés felmondását megelőzően. Mivel a felmondás még a DH2 tv. szerinti, 2015. április 29-én kelt elszámolás előtt történt, ezért a felmondás időpontjáig, 2014. június 12-ig a PJE határozatban foglaltak szerint mutatták ki az indítványozó hátralékát, a DH2 tv. 5. § (1)-(3) bekezdéseiben foglaltaknak megfelelően. Az indítványozó ezen tartozása súlyos szerződésszegést jelentett, amely megalapozhatta a szerződés felmondását.

[11] 2.3. A jogerős ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet – és ahhoz csatolva a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet – terjesztett elő a Kúriához, amely azonban a 2023. július 4-én kelt, Pfv.II.20.608/2023/2. számú végzésével a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét visszautasította.

[12] Az indítványozó a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozott. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (1) és (3) bekezdései alapján, ha a felülvizsgálatnak a 408. § alapján nem lenne helye, a Kúria engedélyezi a felülvizsgálatot, ha az ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér. A Pp. 410. § (2) bekezdés *cd)* alpontja értelmében „A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben meg kell jelölni: [...] – a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való

eltérésre hivatkozás esetén – a Kúria közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér.”

- [13] A felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 5. pontja úgy szól, hogy: „A Kúria a közzétett határozatától jogkérdésben eltérő jogerős ítélet miatt a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha a jogerős ítélet a Kúria által meghozott, a BHGY-ben 2012. január 1-je után közzétett eseti határozatban kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapul.”
- [14] Az indítványozó a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben egyrészt a PJE határozatra, másrészt a Gfv.VII.30.212/2019/6. számú eseti határozatra hivatkozott. A Kúria úgy vélekedett, hogy ezek közül „a PK vélemény 5. pontjában megfogalmazott kritériumnak kizárólag az utóbbi felel meg.” {Kúriai végzés, Indokolás [8].} Mivel azonban ezen eseti határozat azon részét nem jelölte meg az indítványozó, amelytől szerinte a jogerős ítélet jogkérdésben eltért, ezért a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelme „nem felel meg a Pp. 410. § (2) bekezdés *cd*) pontjában foglaltaknak, ezért – hiányos tartalma miatt – érdemben nem bírálható el.” {Kúriai végzés, Indokolás [9].}
- [15] 3. Az indítványozó a Kúria Pfv.II.20.608/2023/2. számú végzése ellen 2023. szeptember 7-én az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz, amelyet az Alkotmánybíróság főtitkára felhívására 2023. október 30-án kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt. A támadott bírói döntést az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel tartotta ellentétesnek.
- [16] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való jog sérelme körében az indítványozó különösen arra hivatkozott, hogy a Kúria a támadott végzésben önkényesen értelmezte és szelektíven alkalmazta a Pp. felülvizsgálat engedélyezésére vonatkozó szabályait (409-415. §-ok), és ennek eredményeként őt *contra legem* fosztotta meg a rendkívüli jogorvoslat lehetőségétől. Sérelmezte, hogy a Kúria támadott végzése a felülvizsgálat kivételes engedélyezésének azon esetét, amelyet a Pp. 409. § (3) bekezdése tartalmaz, és amely szerint „[a] Kúria engedélyezi a felülvizsgálatot, ha az ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér”, a Kúria – a Pp.-n túlterjeszkedve, ahhoz képest „önkényes többletkövetelményt” támasztva – úgy értelmezte, hogy a felülvizsgálat akkor engedélyezhető, ha a jogerős ítélet a Kúria által meghozott, a BHGY-ben 2012. január 1-je után közzétett *eseti* határozatban kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapul. (Amint ezt a PK vélemény 5. pontja

tartalmazza.) A hivatkozható határozat „eseti” jellegét, mint kritériumot a Pp. nem tartalmazza, abban szó sincs „eseti határozatról”. Ennek azért van jelentősége, mert az indítványozó – egy eseti határozat mellett, amelyhez a Kúria szerint nem fűzött indokolást – a PJE határozattól való eltérésre hivatkozott a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben.

[17] Kifogásolta az indítványozó azt is, hogy a Kúria azért nem vizsgálta meg a kérelme eseti határozatra hivatkozó részét, mert azt nem elég bőven és részletesen indokolta meg; és azt is, hogy a Pp. 415. § (1) bekezdés *f*) pontjában foglaltak ellenére őt a Kúria nem hívta fel arra, hogy a kérelmét a törvényi követelményeknek megfelelően egészítse ki. Ez – az alkotmányjogi panasz szerint – a Pp. vonatkozó szabályainak önkényes alkalmazását, önkényes mérlegelést jelez.

[18] Az indítványozó hangsúlyozza, hogy nem arra kíván hivatkozni, hogy őt az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján „kötelezően megilletné” a rendkívüli jogorvoslat, hanem arra, hogy ha ilyen lehetőséget az eljárási törvény tartalmaz, akkor az érdemi és hatékony jogorvoslat legyen, a szabályai pedig – különösen a „szűrő eljárás” – kiszámíthatóak és transzparenssek legyenek.

[19] Az önkényes jogalkalmazói mérlegelés, valamint az indokolt bírói döntéshez való jog vonatkozásában az indítványozó az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 6. Cikkének a sérelmére is utalt, megemlítette továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartája sérelmét is.

[20] 3.2. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében rögzített hatalommegosztás elvének a sérelme kapcsán azt tartalmazza az alkotmányjogi panasz, hogy a Kúria a támadott végzésével a jogszabály szövegével ellentétesen értelmezte a Pp. vonatkozó szabályát [különösen a 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontját], amivel lényegében jogot alkotott.

[21] 3.3. A tulajdonhoz való jogot szabályozó Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelme kapcsán az indítvány arra hivatkozik, hogy a peresztesség befolyásolta a kölcsönszerződésből fakadó fizetési kötelezettséget és a perköltség-teljesítési kötelezettséget, amely az indítványozónak vagyoni hátrányt okozott. Hivatkozott a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatban és az 5/2016. (III. 1.) AB határozatban foglaltakra.

II.

[22] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[23]2. A Pp.-nek az ügy elbírálása szempontjából releváns rendelkezései:

„409. § (1) Ha a felülvizsgálatnak a 408. § alapján nem lenne helye – ugyanakkor törvény a felülvizsgálatot más okból nem zárja ki – a felülvizsgálatot a Kúria a (2) bekezdés szerinti esetekben engedélyezheti, a (3) bekezdés szerinti esetben engedélyezi.

[...]

(3) A Kúria engedélyezi a felülvizsgálatot, ha az ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér.”

„410. § (1) A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet a fél az elsőfokú bíróságnál, az ítélet közlésétől számított negyvenöt napon belül terjesztheti elő.

(2) A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben meg kell jelölni:

a) azt az ítéletet, amellyel szemben a fél a felülvizsgálat engedélyezését kéri,

b) az ügy érdemére kiható jogszabálysértést, a megsértett jogszabály pontos megjelölésével, és

c) az engedélyezést megalapozó

[...]

cd) – a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozás esetén – a Kúria közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér.

(3) Az engedélyezés iránti kérelemre a felülvizsgálati kérelem előzetes megvizsgálására és visszautasítására vonatkozó rendelkezések irányadók. Az engedélyezés iránti kérelmet az előterjesztő fél ellenfelének a kérelem elbírálását megelőzően nem kell megküldeni.

(4) A Kúria az engedélyezés iránti kérelmet visszautasítja, ha a kérelem a törvényi feltételeknek nem felel meg.”

„415. § (1) A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az eljárás bármely szakaszában visszautasítja, ha

[...]

f) a kérelem nem felel meg a törvény által meghatározott követelményeknek, és az ennek megfelelő kiegészítése a kérelem benyújtására biztosított törvényes határidőn belül nem történt meg, [...]”

III.

[24] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt döntení kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26-27. és 29-31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezeken kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)-f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.

[25] 2. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó szabályszerű meghatalmazással rendelkező ügyvéd útján jár az Alkotmánybíróság előtti eljárásban. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel az alapeljárásban felperes volt – fennáll. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozott – megjelölve az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését –, továbbá a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

[26] 3. Az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek:

a) Megjelöli azt a törvényi rendelkezést, amely az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozzák: Az Abtv. 27. §-át.

- b) Megjelöli az eljárás megindításának indokait, és az Alaptörvényben biztosított jogok – XIII. cikk (1) bekezdés (tulajdonhoz való jog), XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés (tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, jogorvoslathoz való jog) – sérelmének lényegét. Az indítványozó az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként megjelölte a C) cikk (1) bekezdését is, amely azonban számára közvetlen, az Alaptörvényből származó jogosultságot nem biztosít; így nem felel meg annak az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjából következő feltételnek, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. Ezért az indítvány ezen eleme érdemben nem vizsgálható. {Hasonlóan: 3225/2024. (VI. 25.) AB végzés, Indokolás [14].} Az indítványozó azon felvetése kapcsán, miszerint a támadott bírói döntés sérti az EJEE 6. Cikkét, rámutat az Alkotmánybíróság, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja; a bírói döntések nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára az Alaptörvény 24. cikke és az Abtv. alapján nincs hatásköre. {Hasonlóan: 3533/2023. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [19]; 3215/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [12].}
- c) Megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést: a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.608/2023/2. számú végzését.
- d) Megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [XIII. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés].
- e) Tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Nem tartalmaz ugyanakkor megfelelő indokolást az alkotmányjogi panasz a tekintetben, hogy a támadott kúriai végzés miért ellentétes a tulajdonhoz való jogot garantáló Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével. Az alkotmányjogi panasz ugyan beidézte az Alaptörvény ezen sérülni vélt rendelkezését és az Alkotmánybíróság néhány határozatát, de ezeket – annak említésén kívül, hogy a pervesztesség miatt a kölcsönszerződésből fakadóan fizetési kötelezettsége és perköltség-teljesítési kötelezettsége keletkezett, amely vagyoni hátrányt okozott – nem hozta összefüggésbe a támadott bírósági döntéssel, érdemben vizsgálható módon nem fejtette ki, hogy az Alaptörvényben biztosított jog sérelmét mi okozza. {Hasonlóan: 3164/2024. (V. 10.) AB végzés, Indokolás [25].} Ez az indítványi elem ezért érdemben nem vizsgálható.
- f) Tartalmaz kifejezett kérelmet a támadott bírói döntés megsemmisítésére.

[27]4. Az ügyben az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinthetők különösen az alábbiak:

- a) A Kúria jogalkalmazást egységesítő feladatának hangsúlyosságát jelzi az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése, amelynek értelmében a Kúria a bíróságokra

kötelező jogegységi határozatot hoz. Erre figyelemmel vizsgálandó, hogy az alaptörvény-ellenesség szintjét elérő *contra legem*, önkényes jogalkalmazást valósít-e meg a Pp. 409. § (3) bekezdésének és 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontjának – a PK véleményben foglaltakra tekintettel való – olyan értelmezése, amely kizárja a jogegységi határozatokat abból a körből, amelyektől jogkérdésben való eltérés esetén a felülvizsgálat engedélyezésének helye van.

b) Vizsgálható továbbá az előző pontban írt összefüggésben az indokolt bírói döntéshez való jog követelményének a teljesülése, illetve annak esetleges sérelme is.

[28] 5. Az Alkotmánybíróság tanácsa a fentiek alapján az alkotmányjogi panaszt 2024. április 23-án befogadta.

IV.

[29] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.

[30] 1. Az indítványozó panaszának az érdemi vizsgálat kritériumainak eleget tevő részében elsődlegesen azt kifogásolta, hogy a Kúria önkényesen értelmezte a Pp. felülvizsgálat engedélyezésére vonatkozó szabályait, ezen belül is túlterjeszkedett a Pp. 409. § (3) bekezdése szövegén, amikor – a PK vélemény 5. pontjára hivatkozással – többletkövetelményként megkövetelte a hivatkozható határozatok „eseti” jellegét, ezzel pedig megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, valamint a (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való jogát. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság először áttekintette esetjogának releváns megállapításait a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog (ezen belül az önkényes, vagy kirívóan hibás *contra legem* jogalkalmazás), valamint a rendkívüli jogorvoslatok kapcsán.

[31] 1.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a *contra legem* jogértelmezés kivételes esetekben, szigorú feltételek fennállása esetén felemelkedhet az alkotmányjogilag is értékelhető szintre, és sértheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. A 20/2017. (VII. 18.) AB határozat a *contra legem* bírói döntések alaptörvény-ellenessé (*contra constitutionem*) válásának feltételeiként azonosította, hogy az eljáró bíróság az ügyet az alkalmazandó és hatályos jogszabályi rendelkezések figyelmen kívül hagyásával, azzal ellentétes bírói gyakorlatra tekintettel bírálta el és ennek okairól az indokolási kötelezettséget sértő módon nem adott számot; {Indokolás [21]-[31].} E feltételek megerősítése mellett a

23/2018. (XII. 28.) AB határozat arra is rávilágított, hogy „[a]z Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak. A jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezi a tisztességes bírósági eljárásban megvalósuló jogértelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek” {Indokolás [26]}; és hangsúlyozta, hogy *contra constitutionem* önkényessé – és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sértővé – válik az a bírói döntés, amely kilép az Alaptörvény e cikke által előírt jogértelmezési keretből {Indokolás [28]}.

[32] Az Alkotmánybíróság későbbi határozataiból is az szűrhető le, hogy hasonló esetekben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme akkor állapítható meg, ha – előfeltételként – kimutatható a bírói jogértelmezés *contra legem* jellege; továbbá ezt fokozza akár a kimutatható jogalkalmazói önkény (az Alaptörvénnyel vagy az alkalmazandó jogszabállyal, annak értelmezési tartományával való szándékos, tudatos szembehelyezkedés, a szabályozás felülírása, kitégítése, szűkítése), akár a jogértelmezés valamilyen kirívóan hibás (alapjogi relevanciát elérő, vagy az Alaptörvény értelmezési szabályával összeférhetetlen) jellege; és mindezekre a bírói döntés indokolásából nem tűnik ki megfelelő magyarázat. {Lásd például: 26/2022. (XI. 3.) AB határozat, Indokolás [21]-[25]; 11/2023. (VI. 20.) AB határozat, Indokolás [48]-[52]; 3082/2024. (III. 1.) AB végzés, Indokolás [21]-[22]; 3113/2024. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [25]; 3220/2024. (VI. 25.) AB határozat, Indokolás [50].}

[33] 1.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében elismert jogorvoslathoz való joggal összefüggésben – annak a rendkívüli jogorvoslatokkal való kapcsolatát illetően – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata az, hogy annak tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét foglalja magában. A jogorvoslathoz való jog – mint alapvető jog – így csak a rendes jogorvoslatra vonatkozik. Az Alkotmánybíróság álláspontja értelmében a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely nem hozható összefüggésbe az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével. Rendkívüli jogorvoslatra (felülvizsgálatra) senkinek sincs az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből levezethető alapjoga. {Hasonlóan: 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [22]-[23]; 3307/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [10]; 3364/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [22].}

[34] Konzekvens eleme az Alkotmánybíróság gyakorlatának ugyanakkor az is, hogy: „[...] amennyiben a jogalkotó mégis megteremtette a rendes jogorvoslaton felüli, valamely további jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben ez a jogalkotói döntés e jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok számára olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely

szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetősége az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön {lásd: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [43]; 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]; legutóbb: 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [27]}." {3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [39]; 6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [111]; 3539/2023. (XII. 21.) AB határozat, Indokolás [43].} A 3223/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [31] pontjában pedig úgy fogalmazott az Alkotmánybíróság, hogy: „Hiába nem következik tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből kényszerítően az egyfokú rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása, ha a jogalkotó azt mégis biztosította, a vonatkozó szabályozásnak összhangban kell állni az Alaptörvény rendelkezéseivel.”

[35]2. Az előző pontban összefoglalt elvi tételek alkalmazásával, a jelen ügyet vizsgálva azokra a kérdésekre kell az Alkotmánybíróságnak választ találnia az alapjogsérelem fennállásának vagy fenn nem állásának a megállapíthatóságához, hogy kimutatható-e *contra legem* jogértelmezés; amennyiben igen, úgy az önkényesnek vagy kirívóan hibásnak tekinthető-e, és fűződik-e hozzá a döntés indokolásában megfelelő magyarázat; továbbá, hogy biztosított volt-e a hatékony és ténylegesen érvényesülő (rendkívüli) jogorvoslat lehetősége. Az alábbiakban ezért ezeket a szempontokat vette számba az Alkotmánybíróság.

[36]2.1. A Pp. fent idézett 409. § (1) és (3) bekezdései szerint, ha a felülvizsgálatnak a 408. § alapján nem lenne helye, a Kúria mégis „engedélyezi a felülvizsgálatot, ha az ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér.” Ilyen esetben a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben – a Pp. 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontja értelmében – meg kell jelölni „a Kúria közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér”. Mindkét jogszabályhely a „Kúria közzétett határozata” terminológiát használja, amelyben nem szerepel a közzétett határozat *eseti* jellege.

[37]2.1.1. Az indítványozó – amint ezt a Kúria támadott végzése is említi az Indokolás [8] pontjában – a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben a PJE határozatra (is) hivatkozott. A PJE határozat, amint a neve is mutatja, „határozat”, mégpedig olyan, amely elvi kérdésben ad a bíróságokra kötelező iránymutatást. [Lásd: Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés; a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 40. § (2) bekezdés, 42. § (1) bekezdés.] Jogegységi határozatot az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében a Kúria hozhat, így a PJE határozat is a „Kúria által meghozott határozatnak” minősül. A jogegységi határozatot

a Bszi. 42. § (1) bekezdés első mondata értelmében „a Magyar Közlönyben, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében, a bíróságok központi internetes honlapján [...] és a Kúria honlapján közzé kell tenni.” Ennek megfelelően a PJE határozat V. része is úgy fogalmaz, hogy: „A kifejtett indokokra figyelemmel a jogegységi tanács a Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja, 25. §-a, valamint 40. § (1) és (2) bekezdése alapján a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása [Magyarország Alaptörvénye 25. cikk (3) bekezdés] érdekében, a rendelkező részben foglaltak szerint határozott. Határozatát a Bszi. 42. § (1) bekezdésében írtak folytán a Magyar Közlönyben, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében, a bíróságok központi internetes honlapján és a Kúria honlapján közzéteszi.” A PJE határozat – a Magyar Közlöny mellett – az OBH elnöke által [Bszi. 76. § (8) bekezdés d) pont] a bíróságok központi internetes honlapján digitális formában közzétett Bírósági Határozatok Gyűjteményében (BHGY) JP000421 határozat sorszám alatt megtalálható. Így a PJE határozat a Pp. fogalomhasználata szerinti „közzétett határozat” kritériumnak is eleget tesz.

[38]2.1.2. A nyelvtani értelmezés szerint – amint ezt az előző alpontban írtak mutatják – a PJE határozat a Pp. 409. § (1) és (3) bekezdései, valamint a 410. § (2) bekezdés cd) alpontja értelmében a „Kúria közzétett határozatának” minősül. Így az attól jogkérdésben való eltérésre a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben, a Pp.-nek megfelelő módon hivatkozni lehet. A nyelvtani értelmezés helytálló voltát igazolja, hogy az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési szabály alkalmazásával elvégzett jogszabály-értelmezés is azonos eredményre vezet. Az Alaptörvény 28. cikke szerint: „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuluma, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.” A Pp. érintett rendelkezéseit 2020. április 1-jei hatállyal beiktató, az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvényhez – törvényjavaslatként – fűzött Általános Indokolás szerint a Pp. módosításának (egyebek mellett) az volt az indoka, hogy átvezetésre kerüljenek „az ítékezés egységének biztosításával összefüggő változások”. A törvény 185-193. §-aihoz fűzött Részletes Indokolás szerint pedig: „A jogállam fogalmi eleme a jogbiztonság, amely kiszámítható és koherens joggyakorlatot is feltételez. A Kúria az Alaptörvény 25. cikkében meghatározottak szerint biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét. A széttartó, kiszámíthatatlan joggyakorlat sérti a

jogbiztonságot és a peres felek tisztességes eljáráshoz való jogát. Ezért szükséges eljárásjogi eszközökkel biztosítani annak lehetőségét, hogy e feladatának a Kúria eleget tudjon tenni, és valóban következetes gyakorlatot alakíthasson ki. Biztosítani kell a peres feleknek annak lehetőségét, hogy ha a jogerős döntés jogkérdésben eltér a Kúria közzétett határozatától, azt a Kúria elé tudják vinni, ezért számukra az ilyen esetekre jogorvoslati lehetőséget kell biztosítani.” Az indokolás tehát ugyanúgy a „Kúria közzétett határozata” *terminus technicus* használja, mint a Pp. maga.

[39] A jogegységi határozat funkciójáról az Alkotmánybíróság korábban a következőket állapította meg: „Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése a Kúriát önálló, nevesített alkotmányos intézményként a bírósági hierarchia csúciszervének minősítette. A Kúria ilyen külön alaptörvényi kiemelése is alapjául szolgál annak, hogy a bíróságok jogalkalmazásának egységét biztosító legfőbb bírósági szervként speciális jogosítványokkal rendelkezzen. A bíróságokra kötelező jogegységi határozat meghozatalának jogát – mint speciális jogosítványt – maga az Alaptörvény biztosítja a Kúria számára, amely így a jogszabályoknak egységesen és kötelezően alkalmazandó tartalmat adhat. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság alkotmányos alapértékéből fakadó jogbiztonság követelményének megfelelően arról is az Alaptörvény maga rendelkezik, hogy a jogegységi határozatok kötik a bíróságokat [...]. Az egységes és kiszámítható bírósági joggyakorlat a jogbiztonság mellett a törvény előtti egyenlőség [XV. cikk (1) bekezdés] követelményét is szolgálja [...]. A bírósági rendszer hierarchikus felépítéséből fakad, hogy a felső bíróságok ítélkezési gyakorlatát, valamint a legfőbb bírósági szerv által hozott jogegységi határozatokat a bíróknak követniük kell, hiszen a jogorvoslatihoz való alkotmányos jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] biztosítása keretében ezt a magasabb bírósági fórum – akárcsak a törvénynek való alárendeltség értelmében a jogszabályok helyes alkalmazását – utólag kikényszeríti. [...] Mivel a jogegységi határozat az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján a bíróságokra kötelező, a bíróknak alkalmazniuk kell. A jogegységi határozat ebből a szempontból *quasi* normaként viselkedik [...]” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [41]-[42].} A 3070/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [28] pontja azt is rögzítette, hogy: „A jogegységi határozat több bírói döntésből emeli ki a jogértelmezéssel kapcsolatos elvi kérdéseket és azokra az absztrakció szintjén, a konkrét perek konkrét tényállásaitól elválasztva ad iránymutató válaszokat.” A jogegységi határozat *quasi* norma jellegét támasztja alá az is, hogy az Abtv. 37. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság vizsgálhatja a jogegységi határozatoknak az Alaptörvénnyel, illetve nemzetközi szerződéssel való összhangját.

[40] A jogegységi határozat sajátosságaira figyelemmel az Alaptörvény által megkövetelt józan észnek és a közjónak megfelelő értelmezés, valamint a logikai és a rendszertani

értelmezés alapján sem támasztható alá az az álláspont, hogy a Pp.-nek az ítélezés egysége erősítését célzó módosítása éppen a jogegységi határozatra – mint a jogalkalmazást egységesítő *quasi* normára, és mint „a bírói jogértelmezésre kiható erőteljes, direkt és hatékony jogintézmény[re], amely természeténél fogva végső fokon a törvény előtti egyenlőség érvényesülésének a szolgálatában áll” {3070/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [30]} – való hivatkozás lehetőségét kívánta volna kizárni azon esetek köréből, amelyek a felülvizsgálat engedélyezését megalapozhatják.

[41] Levonható ezért az a következtetés, hogy a Kúria támadott végzésének azon része, amely szerint a PJE határozatra hivatkozó felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem nem felel meg a Pp. 409. § (3) bekezdésében, valamint a 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontjában megfogalmazott kritériumnak, *contra legem* jogértelmezés.

[42] 2.2. Következő lépésként az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a *contra legem* jogértelmezés önkényesnek, vagy – alapjogi relevanciát elérően – kirívóan hibásnak tekinthető-e.

[43] Amint ezt a Kúria végzése Indokolásának [7]-[8] pontjai jelzik, a Kúria a PK vélemény 5. pontjában foglaltak alapján helyezkedett arra az álláspontra, hogy a PJE határozatra való hivatkozás nem alapozza meg a felülvizsgálat engedélyezését. A PK vélemény 5. pontja szerint ugyanis: „A Kúria a közzétett határozatától jogkérdésben eltérő jogerős ítélet miatt a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha a jogerős ítélet a Kúria által meghozott, a BHGY-ben 2012. január 1-je után közzétett *eseti* határozatban kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapul.” A PK vélemény 5. pontja tehát a Pp.-nek a felülvizsgálat kivételes engedélyezése feltételeit rögzítő szabályait egy többletfeltétellel egészíti ki, melynek értelmében a „Kúria közzétett határozatának” *eseti* határozatnak kell lennie.

[44] Az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy a PK véleményt illetően a 3417/2024. (XI. 28.) AB határozatban hangsúlyozta, hogy „az indokolás alapjaként hivatkozott PK véleményben kialakított jogértelmezés még a bíróságok számára sem kötelező, a jogalkalmazás során »értelmezési segédlet«-ként vehető figyelembe. A kollégiumi vélemény *quasi* jogi norma rangjára emelve, azaz közkötelező erejű normaként való alkalmazása és hivatkozása a jogbiztonságot, a bírói döntések transzparenciáját és kiszámíthatóságát veszélyeztetheti. Jelen esetben az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a támadott végzésben hivatkozott PK vélemény nem jogértelmezést, hanem [...] valójában jogalkotást valósított meg. Mindez azt is eredményezte, hogy alapjogok gyakorlását és érvényesülését hátrányosan érintő módon szűkítette a vagyoni jogi perekben hozott, érdemben felülvizsgálható bírói döntések körét.” {Indokolás [45].} Hasonló helyzetet idézett elő a most vizsgált ügyben is a Kúria PK véleményre

támaszkodó érvelése, amikor nem észlelte azt, vagy nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a Pp. 409. § (3) bekezdésében, valamint a 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontjában írt engedélyezési feltételekhez képest a (bíróságok számára sem kötelező értelmezési segédletnek minősülő) PK vélemény a törvényben nem szereplő többletkövetelményt fogalmazott meg.

[45] A PK vélemény 5. pontja által a Pp. szabályaihoz „hozzátoldott” többletkövetelmény, és ennek a Kúria által történt meghivatkozása és alkalmazása azzal a következménnyel járt, hogy a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben felhívható okok köre – és ezzel a Pp. 409. § (3) bekezdésének alkalmazási köre – szűkült. Ez egyúttal magának a felülvizsgálatnak, mint rendkívüli perorvoslatnak az igénybevételi lehetőségét, hozzáférhetőségét is leszűkíti. A Kúria támadott végzése Indokolásának [8] pontjában olvasható jogértelmezés, amely szerint a PJE határozatra történt hivatkozás a PK vélemény 5. pontjában megfogalmazott kritériumnak nem felel meg, alkalmas arra, hogy nem csak a jelen ügyben, de általánosságban is törvényellenesen szűkítse, részben elzárja a felülvizsgálat lehetőségét. A felülvizsgálat kivételes engedélyezése okainak *contra legem* szűkítésén keresztül a felülvizsgálat igénybevétele lehetőségének a korlátozása nem egyeztethető össze a hatékony és tényleges jogorvoslat követelményeivel, sőt kifejezetten e követelmények ellenében hat. Emiatt megállapítható a *contra legem* jogértelmezés kirívóan hibás, alapjogi relevanciát elérő – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését sértő –, és az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési szabályával összeférhetetlen jellege.

[46] 2.3. Végezetül az Alkotmánybíróság azt értékelte, hogy a Kúria a támadott végzés Indokolásában milyen magyarázatot adott a felülvizsgálat kivételes engedélyezése okainak az alkotmányjogi panaszban kifogásolt értelmezésére.

[47] Ugyancsak a 3417/2024. (XI. 28.) AB határozatban fogalmazott úgy az Alkotmánybíróság, hogy a „PK vélemény tartalmát, továbbá annak a végzés indokolásában a döntés tényleges alátámasztásaként, az ítéleti érvelés alapjaként történő hivatkozását figyelmen kívül hagyja, és kizárólag az ügyben alkalmazandó jogi normát tekinti az alkotmányjogi panasz elbírálása során az egyetlen olyan normatív viszonyítási pontnak és mércének, amely valamennyi jogalkalmazóra nézve kötelező erővel bír a vagyoni jogi perek felülvizsgálhatósága kérdésében.” {Indokolás [46].} Amint e megállapításból is kitűnik, önmagában a PK véleményre hivatkozás a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem visszautasításakor – különösen a Pp. 410. § (4) bekezdésére utalással, amely „a kérelem a *törvényi* feltételeknek nem felel meg” fordulatot tartalmazza – nem tekinthető elégséges indokolásnak az Alkotmánybíróság előtt. A jogalkotó által megteremtett rendkívüli jogorvoslati lehetőségekre vonatkozó,

fent említett követelményekből ugyanis „mindenképpen következik a Kúria arra vonatkozó alkotmányos – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), illetve (7) bekezdéséből fakadó – kötelezettsége, hogy világosan, a lényegi kérdésekre kiterjedően, nem sematikus, hanem a konkrét ügy sajátosságai által szükségessé tett mélységben adjon számot arról, hogy mire vonatkozó vizsgálat eredményeként, milyen szempontok alapján, mely tények figyelembevételével levont következtetések szerint milyen okokból jutott el a felülvizsgálat megengedhetőségét kizáró döntéshez.” {3417/2024. (XI. 28.) AB határozat, Indokolás [53].} Ilyen magyarázatot ugyanakkor a Kúria támadott végzése nem tartalmaz; az mindössze a PK vélemény 5. pontjának meg nem felelést említi, amely azonban az imént kifejtettek alapján *contra legem* és elégtelen indokolásnak minősül. Mivel a PK véleménynek való formális meg nem felelés rögzítésén túlmenően nem értékelte a Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben a PJE határozattal kapcsolatban előadottakat, ezért a végzés nem tartalmaz arra vonatkozó utalást sem, hogy az indítványozó érvei esetlegesen tartalmilag ne felelnének meg a Pp. 409. § (3) bekezdésében és 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontjaiban foglaltaknak (vagyis, hogy az általa felülvizsgálni kért jogerős ítélet nem tér el jogkérdésben a „Kúria közzétett határozatától”, jelen esetben a PJE határozattól). Így a Kúria támadott végzése következtében az indítványozó esetében a számára a törvény alapján nyitva álló jogorvoslat lehetőségétől, ennek okairól pedig nem kapott kellő alaposágú jogi magyarázatot.

[48]3. A vizsgálat eredményeként az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Pfv.II.20.608/2023/2. számú végzésében megjelenő – a felülvizsgálat kivételes engedélyezésének okait *contra legem* szűkítő – jogértelmezés annak kirívóan hibás, a jogorvoslatihoz való jogot korlátozó volta, továbbá az elégtelen indokolás miatt alaptörvény-ellenessé (*contra constitutionem*) vált; sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, ezért az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 43. § (1) bekezdése szerint megsemmisíti.

[49]Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a jelen határozatában nem arról döntött, hogy az egyedi ügyben az indítványozó felülvizsgálati kérelme és az ahhoz csatlakozó felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelme a Pp. 409. § (3) bekezdésében és 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontjaiban foglaltaknak megfelel-e, és így érdemi vizsgálatra alkalmas-e vagy sem. Az e kérdésben való döntés az eljárási törvény szerint a Kúria hatáskörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság kifejezetten és általános jelleggel azt a PK véleményben megjelenő, és a Kúria által is átvett jogértelmezést minősítette alaptörvény-ellenessé, amely szerint a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben a jogegységi

határozattól jogkérdésben való eltérésre hivatkozás ne tenne eleget a Pp. „Kúria közzétett határozatától” való eltérés kritériumának.

Budapest, 2024. december 17.

dr. Varga Réka s.k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese

Dr. Czine Ágnes s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s.k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s.k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

[50] Nem értek egyet a Kúria döntésének a megsemmisítésével, mert álláspontom szerint az Alkotmánybíróság a támadott döntésnek egy – a jelen ügyben egyébként nem releváns – megállapításából nem jutott megalapozottan arra a következtetésre, hogy a Kúria gyakorlatában jogegységi határozatra nem lehet

felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet alapítani.

[51]1. A Kúria több közzétett eseti döntésében hangsúlyozta, hogy a Pp. szabályozásában a felülvizsgálat engedélyezése a polgári eljárás elkülönülő, önálló kérelemre induló és a kérelem elbírálásával befejeződő szakasza, amelyet csak eredményessége esetén követ az eljárás felülvizsgálati kérelmen alapuló szakasza (BH 2020.366). A Kúria ebben az esetben is kötve van a fél kérelméhez [Pp. 2. § (2) bekezdés, 405. § (1) bekezdés, 370. § (1) bekezdés, 364. §], a felülvizsgálat engedélyezése körében csak a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben foglaltakat vizsgálja. A fél kérelmén a Kúria akkor sem terjeszkedhet túl, ha az engedélyezés vizsgálata körében az ügy érdemére kiható jogszabálysértést észlel (BH 2021.339).

[52]A Pp. 410. § (2) bekezdés c) pontja alapján a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem érdemi elbírálásának alapvető feltétele a jogerős ítélet által felvetett jogkérdés megjelölése (Kúria, Pfv.I.21.365/2021/3.). A Kúria hangsúlyozza a gyakorlatában, hogy a jogkérdés fél általi megjelölése elengedhetetlen, hiszen a Kúria a fél kérelméhez kötve van, nem engedélyezheti a felülvizsgálatot olyan okból, amelyre a fél nem hivatkozott, és csak a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben foglaltakat vizsgálhatja (BH 2022.327). A Kúria közzétett döntéseiben több olyan ügy is található, ahol a megjelölt jogkérdés törvényi feltételeknek megfelelő voltát valamely jogegységi vagy jogegységi hatályú határozattal összefüggésben kellett értékelni (lásd például a 7/2021 PJE vonatkozásában: BH 2021.339 és a Jpe.I.60.009/2022/10. számú jogegységi hatályú határozat vonatkozásában: BH 2023.132). Ezekben a határozatokban a Kúria a felülvizsgálat engedélyezésének vizsgálatát a fél által megjelölt jogkérdéssel érintett jogegységi, illetve jogegységi hatályú határozatra is tekintettel folytatta le. Véleményem szerint e döntések alapján nem támasztható alá, hogy a Kúria gyakorlatában ne lehetne jogegységi határozatra hivatkozni a felülvizsgálat engedélyezése körében.

[53]A jelen esetben ugyanakkor e kérdésnek – a felülvizsgálat engedélyezése szempontjából – nem volt relevanciája, mert az indítványozó a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét nem kizárólag a 4/2021. PJE határozatra, hanem a Kúria Gfv.VII.30.212/2019/6. számú határozatára is alapította.

[54]A Kúria hivatkozott eseti döntésének az elvi tartalma: „A kölcsönszerződés felmondásának jogszerűségéhez a felmondás időpontjára vetítetten az érvénytelen szerződési feltételek joghatásának kiküszöbölésével kell tisztázni, hogy megvalósult-e az adós szerződésszegése, fennállt-e fizetési késedelme,

törlesztési hátraléka.”

[55]A 4/2021. PJE határozat alapjául szolgáló jogegységi eljárást a Kúria indítványozó tanácsa azért kezdeményezte, mert el kívánt térni a Gfv.VII.30.212/2019/6. számú határozat elvi tartalmától.

[56]A jogegységi eljárás eredményeként a Kúria jogegységi tanácsa azt állapította meg, hogy „a Kúria Gfv.VII.30.212/2019/6. számú ítélete a továbbiakban is hivatkozható kötelező erejű határozatként, míg az ezzel ellentétes álláspontot tükröző ítéletek nem követhetők, így a hivatkozott határozatban foglaltaktól az indítványozó nem térhet el”.

[57]A fentiek alapján látható, hogy a 4/2021. PJE a Kúriának az indítványozó által is hivatkozott eseti döntésének elvi tartalmát erősítette meg. Ebből következően a PJE-nek nincs olyan önálló elvi (többlet)tartalma, amelyet az érintett jogkérdésben (a kölcsönszerződés felmondása jogszerűségének szempontjait) a Gfv.VII.30.212/2019/6. számú határozat ne tartalmazna.

[58]2. A jelen esetben a Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet azért utasította vissza érdemi vizsgálat nélkül, mert az indítványozó nem fejtette ki, hogy mely jogkérdésben és pontosan miért tartja eltérőnek a jogerős ítéletet a hivatkozott kúriai határozattól.

[59]A jelen ügyben tehát nem azért utasította vissza a Kúria az engedélyezés iránti kérelmet, mert azt az indítványozó a 4/2021. PJE-re alapította, hanem azért, mert egyáltalán nem jelölte meg, hogy mi az a jogkérdés, amelyre a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét alapítja. A felülvizsgálat engedélyezésének alapjául szolgáló jogkérdés bemutatásának hiánya a Kúria fentiekben bemutatott következetes gyakorlata szerint a kérelem visszautasítását vonja maga után, és ebben az ügyben is e gyakorlaton alapult a Kúria döntése.

Dr. Czine Ágnes s.k.,
alkotmánybíró

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Juhász Miklós alkotmánybíró különvéleménye

[60]Nem értek egyet a megsemmisítéssel, s azzal, hogy a Kúria értelmezése a Pp. szabályaihoz „hozzátoldott” többletkövetelményt jelent, ezért a határozathoz az

alábbi különvéleményt fűzöm.

- [61]1. Polgári perekben a bíróságok magánjogi vitákban, a felek perbe vitt jogairól döntenek, a bírósági határozatok szükségképpen egyedi ügyekben született döntések. Ezek a Pp. 340. §-ában említett joghatás kiváltására alkalmas határozatok (bírósági meghagyás, ítélet, végzés) valamelyikét jelentik. Az ügy érdemében hozott határozat a Pp. 346. §-a szerinti tartalmi és formai elemekkel bíró ítélet, aminek felülvizsgálatakor végső soron a Kúria is egyedi ügyekben hoz döntést, s ez irányadó a Pp. 409. § (3) bekezdése és 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontja szerinti „határozat” fogalom értelmezése során is.
- [62]A Kúria jogegységi határozat meghozatalát célzó jogegységi eljárását, – valamint a jogegységi panasz eljárást – a Bszi. intézményesíti. Az nem egyedi jogvita eldöntésére irányul, hanem a Kúria jogegységesítő tevékenysége érdekében szabályozott, a Pp. rendszerétől elkülönülő *sui generis* eljárás, amelynek kereteit a Bszi. határozza meg, a Pp. rendelkezései csak kiegészítő jelleggel, a Bszi. 41/C. § (2) bekezdésében meghatározott jogintézmények és eljárási cselekmények esetében irányadók. Ezek között a Pp.-ben definiált határozat fogalom nem szerepel, a jogegységi határozat a Bszi. 40. §-a, s nem a Pp. szerinti határozatot jelenti. A jogegységi eljárásban született határozat lényegileg különbözik a Pp. alapján lefolytatott eljárásban hozott határozattól. Jogegységi határozatban a Kúria a minősítés elveiről, szempontjairól foglal állást, több bírói döntésből emeli ki a jogértelmezéssel kapcsolatos elvi kérdéseket és azokra az absztrakció szintjén, a konkrét perek konkrét tényállásaitól elválasztva ad iránymutató válaszokat. A jogegységi határozatnak törvény eltérő rendelkezése hiányában a felekre kiterjedő hatálya nincs (Bszi. 41. §), a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező, azaz joghatály ezen időponttól kezdődően kapcsolódik hozzá. Amint arra az elfogadott határozat is utal az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogegységi határozat a bíróságokra kötelező „*quasi norma*”.
- [63]A kifejtettekből következően álláspontom szerint az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai döntés értelmezése a PK vélemény 5. pontjára történő hivatkozással nem szűkíti a felülvizsgálat okait, nem toldott a Pp. szabályaihoz többletkövetelményt, ezért nem tekinthető *contra legem*nek, így *contra constitutionem*nek sem.
- [64]2. A Pp. szerinti bírósági határozatot felülvizsgáló egyes kúriai döntések elvi tartalma és jelentősége túlmutat az adott egyedi (eseti) ügyön, s ezért irányadó más hasonló esetekben is, ekként az egységes ítélkezési gyakorlat kialakításának (egyik) eszköze. E döntések a Bírósági Határozatok Gyűjteményében történő

közzététellel válnak széles körben megismerhetővé, s a Kúria részben ezzel tesz eleget az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében rögzített joggyakorlat egységét biztosító feladatának. Úgy a Kúria közzétett határozatának, mind a jogegységi határozatnak van tehát egy közös nevezője, funkciója, ez pedig a jogalkalmazás egységének biztosítása. Ebből kiindulva álláspontom szerint alaptörvénykonform értelmezéssel el lehet jutni arra a következtetésre, hogy a jogegységi határozat is hivatkozható a Pp. szerinti felülvizsgálat kivételes engedélyezése során.

[65]3. Egyetértek *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményének 2. pontjában írtakkal, miszerint a jelen ügyben azért utasította vissza a Kúria az engedélyezés iránti kérelmet, mert az indítványozó nem jelölte meg, hogy mi az a jogkérdés, amelyre a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét alapítja. A felülvizsgálat engedélyezésének alapjául szolgáló jogkérdés bemutatásának hiánya a Kúria következetes gyakorlata szerint a kérelem visszautasítását vonja maga után, és ebben az ügyben is e gyakorlaton alapult a Kúria döntése. Azaz abban az esetben sem lenne indokolt a kúriai döntés megsemmisítése, ha a kiterjesztő értelmezés alapján a jogegységi határozat is hivatkozható lenne a felülvizsgálat kivételes engedélyezése során.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Juhász Miklós s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

[66]A határozat rendelkező részében foglalt megsemmisítést nem tartom megalapozottnak, ezért azt nem tudtam támogatni.

[67]Az ügy vizsgálata során két megközelítés ütközött egymással.

[68]A többségi álláspont szerint a Kúria támadott végzésének azon része, amely szerint a jogegységi határozatra hivatkozó felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem – az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 5. pontjára tekintettel – nem felel meg a Pp. 409. § (3) bekezdésében, valamint a 410. § (2) bekezdés cd) alpontjában megfogalmazott kritériumnak, *contra legem* jogértelmezés, amely a felülvizsgálat kivételes engedélyezése okainak szűkítésén keresztül korlátozza a felülvizsgálat igénybevételének lehetőségét, ezért nem egyeztethető össze a hatékony és tényleges jogorvoslat követelményeivel, továbbá az az elégtelen

indokolás miatt sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is.

[69]A másik álláspont szerint a PK vélemény 5. pontjában írt „eseti” szóhasználat a Pp. 340. §-ában említett határozat fogalmából (ítélet vagy végzés) következik, amelybe nem tartozik bele a jogegységi határozat, mivel e határozatok szükségképpen eseti (egyedi) jelleggel bírnak, mivel egy konkrét ügyben a fél eljárási vagy anyagi jogait érintik.

[70]A két ellentétes megközelítés feloldása érdekében arra a kérdésre kerestem a választ, hogy a PK vélemény miért csak az eseti határozattól való eltérés esetében mondja ki azt, hogy a Kúria a felülvizsgálatot engedélyezi, és miért nem tér ki a jogegységi határozattól való eltérés esetére. Ezért, nézetem szerint szükséges lett volna a Polgári Kollégium vezetőjének meghallgatása, amely közelebb vihetett volna a kérdés eldöntéséhez.

[71]A PK vélemény – bár nem kötelező állásfoglalás – olyan jogértelmezés, melynek megítélésében nem lehetnek közömbösek a jogértelmező által értékelt és a vélemény megfogalmazásában szerepet játszó szempontok. Ennek ismerete nélkül az ügyben nem tudtam megalapozott döntésre jutni.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Salamon László s.k.,
alkotmánybíró